

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Petra Hlušíka a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **M. M.**, zast. JUDr. Vojtěchem Mihalíkem, advokátem, se sídlem J. Palacha 121/8, Břeclav, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2015, č. j. 8 A 79/2015 – 22,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á**.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Vojtěchu Mihalíkovi **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování v částce 6.800 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná svým rozhodnutím ze dne 19. 3. 2015, č. j. VS 28/164/004/2015-22/OVT/317 zamítla stížnost žalobce (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí ze dne 11. 3. 2015 o uložení kázeňského trestu – důtky dle § 46 odst. 3 písm. a) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „zákon o výkonu trestu“). Kázeňský trest byl

stěžovateli uložen za neuposlechnutí příkazu, aby si uložil veškeré své věci do jedné skříňky společně s potravinami, nebo aby jejich množství redukoval.

[2] Proti tomuto rozhodnutí brojil stěžovatel žalobou, neboť měl za to, že je nezákonné. Uložení kázeňského trestu představuje zpřísnění výkonu trestu a zabráňuje jak přemístění do věznice s mírnějším režimem, tak podmíněnému propuštění z výkonu trestu; kázeňský trest neodstranitelným způsobem zasahuje do osobnostních práv stěžovatele. Žalobce si je vědom, že napadené rozhodnutí nepodléhá podle § 52 odst. 4 zákona o výkonu trestu soudnímu přezkumu, nicméně právo na přístup k soudu dovozuje ze závažnosti jeho důsledků pro svou právní sféru.

[3] Městský soud v Praze napadeným usnesením žalobu odmítl dle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nepřipustnou, neboť rozhodnutí žalovaného je ve smyslu § 70 písm. f) s. ř. s. ve spojení s § 52 odst. 4 zákona o výkonu trestu ze soudního přezkumu vyloučeno. V odůvodnění odkázal na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl ÚS 32/08 ze dne 29. 9. 2010 a na něj navazující rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 73/2012 - 40 ze dne 7. 6. 2012, přičemž se ztotožnil se závěrem, že v případech rozhodnutí o kázeňských trestech, které výrazným způsobem nezasahují do integrity odsouzeného, mezi něž patří i důtka, je přípustná zákonná kompetenční výlučka, neboť neodporuje ani Listině základních práv a svobod, ani Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Kasační stížnost

[4] Stěžovatel napadl usnesení městského soudu kasační stížností z důvodu nesprávného posouzení otázky ústavnosti vyloučení rozhodnutí žalovaného ze soudního přezkumu. Z § 46 odst. 3 zákona o výkonu trestu vyplývá, že zákon neumožňuje přezkoumání rozhodnutí, kterým byl uložen kázeňský trest snížení kapesného, zákaz přijetí balíčku, pokuty, odnětí výhod a důtky. Ústavní soud, který se otázkou přezkumu kázeňských trestů zabýval zejména v nálezu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl ÚS 32/08, podotkl, že je třeba rozlišovat závažnost jednotlivých kázeňských trestů, následkem čehož je vyloučení soudního přezkumu co do trestů mírnější povahy možné. Nejvyšší správní soud se následně nekriticky postavil na stranu Ústavního soudu a závěr o legitimitě kompetenční výlučky ohledně rozhodnutí o uložení důtky převzal. Stěžovatel nesouhlasí s pojetím, kdy není zkoumána individuální stránka případu a je pouze slepě a bez dalšího odkazováno na dřívější rozhodnutí. V minulosti se již mnohokrát stalo, že tentýž soud v průběhu času zaujímal rozdílná stanoviska k jednotlivým právním otázkám. Stěžovatel nemůže souhlasit s dělením kázeňských trestů na dvě kategorie, dle jeho přesvědčení se všechna rozhodnutí o kázeňských trestech dotýkají základních práv a svobod. Může nastat situace, že každý z uložených kázeňských trestů či jejich výrazná část bude uložena neoprávněně; to však z důvodu výlučky ze soudního přezkumu nebude možné posoudit. Stěžovateli byl v mezidobí uložen další kázeňský trest – pokuta – s ohledem na předchozí udělenou důtku. O kázeňském trestu stěžovatele rozhodl vychovatel, který, ač může být zdatným ve svém oboru, nemůže celou situaci stěžovatele posoudit ze všech potřebných úhlů pohledu; obdobně se to týká speciálního pedagoga, který rozhodoval o stížnosti stěžovatele. Jediným odůvodněním výlučky ze soudního přezkumu, který stěžovatel shledává, je zájem na ulehčení práce soudům. Stěžovatel dává Nejvyššímu správnímu soudu na zvážení, zda nechá opětovně posoudit Ústavní soud soulad § 52 odst. 4 zákona o výkonu trestu s ústavním pořádkem.

pokračování

[5] Žalovaná navrhla kasační stížnost zamítnout. Trest odnětí svobody je zásahem do osobnostních práv a zahrnuje v sobě i povinnost podrobit se režimu výkonu tohoto trestu, včetně režimu kázeňského trestání. Podle stěžovatelem citovaného nálezu Ústavního soudu není cílem dosažení soudního přezkumu u všech kázeňských trestů, ale pouze u těch, které významným způsobem zasahují do integrity odsouzeného. Kázeňský přestupek, za nějž je uložen kázeňský trest důtky nespadá pod pojem „trestní obvinění“, o kterém by musel rozhodovat orgán soudního typu. Účelem kázeňských trestů je motivace k plnění povinností stanovených právními předpisy a vnitřními řády, a to osobám, které již byly k omezení osobní svobody pravomocně odsouzeny řádným soudem.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a je přípustná; stěžovatel je zastoupen ustanoveným advokátem. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž důvody uplatněné stěžovatelem soud podřadil pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud v první řadě předesílá, že v případech, kdy je kasační stížností napadené usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele z povahy věci v úvahu pouze kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Rozsah přezkumu rozhodnutí soudu je v tomto případě vymezen povahou a obsahem přezkoumávaného rozhodnutí. Jestliže krajský soud žalobu odmítl a věc samu neposuzoval, může Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti zkoumat pouze to, zda byly splněny zákonem stanovené důvody pro odmítnutí žaloby. Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53) nebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. Úkolem Nejvyššího správního soudu však není přímo přezkoumávat rozhodnutí správního orgánu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, č. j. 3 As 44/2008 - 80).

[8] Nejvyšší správní soud je stejně jako městský soud vázán závěry vyslovenými Ústavním soudem ve shora uvedeném nálezu sp. zn. Pl ÚS 32/08 ze dne 29. 9. 2010. Je třeba připomenout, že z tohoto nálezu je zjevné, že pro posouzení otázky, jestli lze rozhodnutí, jímž byl uložen kázeňský trest, vyloučit ze soudního přezkoumání, je podstatné, zda se takové rozhodnutí s ohledem na povahu a závažnost daného kázeňského přestupku a povahu a závažnost uloženého kázeňského trestu dotýká základních práv a svobod podle Listiny a zda se na ně vztahuje působnost čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Ústavní soud pak sám označil některé kázeňské tresty, které představují zásah do základních práv a svobod (umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů, umístění do samovazby až na 20 dnů). Ve vztahu k nim pak konstatoval, že rozhodnutí, jimiž byly takové kázeňské tresty uloženy, nemohou být vyloučena ze soudního přezkoumání. Ústavní soud dále výslovně připustil, že u některých kázeňských trestů, které výrazným způsobem nezasahují do osobní integrity odsouzeného,

čl. 36 odst. 2, 4 Listiny i čl. 6 odst. 1 Úmluvy umožňují upravit zákonnou výlukou. Důtku přitom Ústavní soud *explicitně* zařadil mezi kázeňské tresty mírnější povahy. Důtka je skutečně nejmírnějším z kázeňských trestů uvedených v taxativním výčtu v § 46 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, neboť ze své povahy nepředstavuje pro odsouzeného jakoukoli bezprostřední újmu. Pokud jde o možné nepřímé dopady takového rozhodnutí, jakkoli Ústavní soud v citovaném nálezu konstatoval, že uložení (každého) kázeňského trestu má vliv na případné podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, zjevně nepovažoval samotnou tuto souvislost s řízením o podmíněném propuštění odsouzeného (příp. s dalšími řízeními a postupy v rámci výkonu trestu odnětí svobody) u mírnějších kázeňských trestů (tedy zejména u důtky) za dostačující pro to, aby byla taková rozhodnutí považována za zásah do základních práv podle Listiny nebo za „trestní obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jestliže zároveň připustil právě u těchto méně závažných kázeňských trestů zákonnou výlukou ze soudního přezkumu. Pro daný případ je také rozhodující závěr, že případné udělení takového kázeňského trestu je pouze *jedním z hledisek*, k němuž soud rozhodující o podmíněném propuštění při celkovém hodnocení chování odsouzeného přihlíží, nevylučuje tedy samo o sobě podmíněné propuštění a není tedy bez dalšího důvodem k „prodloužení celkové délky odnětí svobody“ (viz *a contrario* rozsudky ESLP ze dne 28. 6. 1984 ve věci *Campbell a Fell proti Spojenému království*, č. 7819/77 a 7878/77, a ze dne 9. 10. 2003 ve věci *Ezeh a Connors proti Spojenému království*, č. 39665/98 a 40086/98, viz dále rozsudky ESLP ze dne 8. 11. 2007 ve věci *Šitić proti Chorvatsku*, č. 29660/03 a ze dne 20. 1. 2011 ve věci *Payet proti Francii*, č. 19606/08).. Je tedy nutné logickým výkladem zmiňovaného nálezu Ústavního soudu dospět k jedinému možnému závěru, a to, že rozhodnutí, jímž se ukládá kázeňský trest - důtka podle § 46 odst. 3 písm. a) zákona o výkonu trestu odnětí svobody, není rozhodnutím, které se dotýká základních práv a svobod podle Listiny a nelze jej ani považovat za „trestní obvinění“ či za rozhodnutí „o občanských právech a závazcích“ (viz *a contrario* rozsudek ESLP ze dne 20. 5. 2008 ve věci *Gülmez proti Turecku*, č. 16330/02)) ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Zákonodárce takové rozhodnutí tudíž může vyloučit ze soudního přezkoumání.

[9] Ve vztahu ke kázeňskému trestu – důtce dospěl Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 As 73/2012 - 40 ze dne 7. 6. 2012, publ. pod č. 2692/2012 Sb. NSS k jednoznačnému závěru, že „[z]ákonná výlučka ze soudního přezkoumání rozhodnutí, jímž se podle § 46 odst. 3 písm. a) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ukládá odsouzenému kázeňský trest důtky, obsažená do 30. 6. 2011 v § 76 odst. 6 téhož zákona a od 1. 7. 2011 v § 52 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, neodporuje ústavnímu pořádku.“. V případě stěžovatele soud neshledal žádné důvody k tomu, aby se jakkoli od uvedených závěrů odchýlil a tudíž ani k tomu, aby Ústavnímu soudu opětovně předkládal návrh k posouzení souladu zákonné výluky soudního přezkumu rozhodnutí o uložení některých kázeňských trestů s ústavním pořádkem.

[10] Městský soud postupoval zcela správně, jestliže na projednávanou věc aplikoval citovaná rozhodnutí Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. Nejvyšší správní soud uzavírá, že v daném případě stěžovatel žalobou napadl rozhodnutí správního orgánu, které podléhalo a nadále podléhá zákonné výluce ze soudního přezkoumání. Žaloba proti takovému rozhodnutí správního orgánu je tudíž ve smyslu § 68 písm. e) s. ř. s. nepřípustná a městský soud správně v souladu se zákonem žalobu v předmětné věci jako nepřípustnou

pokračování

podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl.

III. Závěr a náklady řízení

[11] Nejvyšší správní soud tedy ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[12] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

[13] Ustanovenému zástupci stěžovatele soud přiznal na odměně a náhradě hotových výdajů za zastoupení celkem částku 6.800 Kč. Tato částka představuje odměnu za dva úkony právní služby dle § 7 bod 3, § 9 odst. 4 písm. d) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve výši 6.200 Kč, a to za převzetí a přípravu zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. b) cit. vyhlášky a vyhotovení odůvodnění kasační stížnosti dle § 11 odst. 1 písm. d) cit. vyhlášky. Soud také přiznal zástupci stěžovatele dva režijní paušály á 300 Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky. Soud nepřiznal zástupci stěžovatele dle jeho návrhu zvýšení odměny na dvojnásobek dle § 12 odst. 1 cit. vyhlášky, neboť dle soudu se v dané věci nejedná o mimořádně obtížnou právní službu. Soud také nepřiznal zástupci stěžovatele požadované režijní paušály za 3 odeslané dopisy stěžovateli, neboť se nejedná o úkony právní služby.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. listopadu 2015

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu